

SAVONLINNAN KAUPUNGIN YLEISKAAVA-ALUEEN KULTTUURIHISTORIALLISET SUOJELUKOhteET

Savonlinnan kaupungin alueella olevien kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti merkittävien suojelukohteiden luettelo, joka Savonlinnan kaupungin pyynnöstä on laadittu, liittyy osana Savonlinnan yleiskaavaa koskeviin selvityksiin ja valmisteleviin tutkimuksiin.

Pyrkimyksenä on ollut saada luetteloiduksi ja merkityksi kartoille sellaiset yksityiset kohteet ja laajemmat kokonaisuudet, joiden suojelu on otettava yleiskaavan laatimisen yhteydessä huomioon.

Luettelo käsittää vain historiallisen ajan suojelukohteita. Esihistoriallisten suojelukohteiden luettelon toimittaa muinaistieteellisen toimikunnan esihistoriallinen osasto.

On syytä painottaa sitä seikkaa, että luettelo ei nyt esitetysssä muodossa ole niin lopullinen, etteikö sen tarkistaminen sekä lisäysten että poistojen osalta olisi mahdollista.

Luettelo laadittaessa on käytetty hyväksi pääasiassa paikallishistoriallisesta kirjallisuudesta saatuja tietoja. Niitä on täydennetty kentällä tehdyin inventointimatkein. Lisäksi on käytetty hyväksi rakennushistoriallisen toimiston Savonlinnassa aikaisemmin suorittamia pääasiassa yksityisten rakennusten inventointeja.

Materiaalia kerättyäessä on päähuomio kiinnitetty seuraaviin kohderyhmiin:

Historialliset kohteet. Kaupungin menneisyyteen tavalla tai toisella liittyviä kohteita ovat mm. linnojen ja linnoitusten paikat, asutus-, talous- ja hallintohistoriaan liittyvät alueet, vanhat ruukit ja teollisuuslaitokset, historialliset kulkureitit, tiet ja sillat, kirkolliseen ja sivistyshistoriaan liittyvät muistomerkit, taistelupaikat jne. Historiallisiin perustein luokiteltuihin kohteisiin viittaa kirjain H.

Rakennustaiteelliset kohteet: Näihin kuuluvat arkkitehtuurihistorian kannalta tai rakennustapansa vuoksi huomionarvoiset koh-

teet, asemakaavat, kaupunkiarkkitehtuuri, kirkot, herraskartanot, pappilat, talonpoikaisarkkitehtuuri, asemakaavalliset kokonaisuu-
det, huvilat, teollisuuslaitokset jne. Rakennustaiteellisin pe-
rustein luokiteltuihin kohteisiin viittaa luettelossa oleva kir-
jain R.

Miljöökohteet. Tavallisimmin edellisiin kohteisiin liittyvät kult-
tuurimaisemakokonaisuudet sekä sellaiset erilliset suojelukohdeet,
joilla on merkitystä miljöön osana. Luettelossa nämä kohteet on
merkitty kirjaimella M.

Suojelukohdeita luokiteltaessa on otettu huomioon myös kohteiden
tämänhetkinen arvo ja kunto, jotka vaikuttavat kohteen merkittä-
vyyteen.

Tavoitteena on pidetty kaikkien sellaisten kohteiden käsitteli-
mistä, joilla sekä kaupungin oman menneisyyden että laajempaan
kulttuurihistorialliseen yhteyteen saatettuna on niin suuri mer-
kitys, että niiden huomioonottaminen yleiskaavan yhteydessä on
tarpeen. Niiden saaminen mukaan mahdollisimman varhaisessa vai-
heessa on tärkeää sen vuoksi, että ne voidaan ottaa huomioon
ennen sellaisia suunnitelmia, jotka mahdollisesti olisivat ris-
tiriidassa suojelua ajatellen. Suojelukohdeiden positiivista
merkitystä yleiskaavan virkistys-, vapaa-ajanvietto- ja matkai-
lunäkökohtien kannalta on pidetty hyvin tärkeänä.

Pyrkimyksenä on ollut mahdollisimman laajojen kokonaisuuksien
muodostaminen, koska niitä on pidettävä tarkoituksenmukaisina
suojelun toteuttamisen kannalta. Kuitenkin myös pisteittäisiä
kohteita on jouduttu merkitsemään.

Kohteet on luokiteltu yleiskaavallista jatkosuunnittelua ja toi-
menpiteitä varten kolmeen luokkaan. Niiden keskinäinen arvojär-
jestys sisältää perustan, jolla kohteeseen vastaisuudessa olisi
suhtauduttava ja viitteen sen kulttuurihistoriallisesta arvosta.
Luokitteluperusteet ovat olleet joko historiallisia, rakennus-
taiteellisia tai miljööseikkoihin perustuvia. Useissa tapauk-
sissa eri perusteet yhdistyvät samaan kohteeseen.

Ensimmäinen luokka (I) sisältää kohteet, joilla on arvoa kansal-
liselta kannalta ja joiden säilyttäminen on ehdottoman tärkeää.
Ne voivat olla sellaisia, joita muinaismuistolaki tai laki kult-
tuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta tar-

koittaa. Pakottavien muutostoimenpiteiden tulee olla luonteeltaan ennallistavia tai muuten sopusoinnussa kohteen kulttuurihistoriallisen erityisluonteen kanssa ja palvella kohteen säilyttämistä.

Toinen luokka (II) sisältää kohteet, joiden säilyttäminen on tärkeää ja joiden saattaminen em. laeilla suojelluksi voi olla mahdollista. Pakoittavien muutostoimenpiteiden tulee olla sopusoinnussa kohteen kulttuurihistoriallisen erityisluonteen kanssa.

Kolmas luokka (III) sisältää kohteet, joiden säilyttämiseen on pyrittävä. Mikäli niiden hävittämiseen on pakoittavia syitä, olisi tätä ennen varattava muinaistieteelliselle toimikunnalle tilaisuus kohteen tutkimiseen.

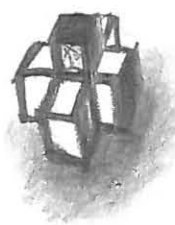
Luokitteluun sisältyy ehdotukset lausuntojärjestelmän käyttämisestä.

Luokkaan I kuuluvien kohteiden kulttuurihistorialliseen arvoon vaikuttaviin toimenpiteisiin on hankittava muinaistieteellisen toimikunnan suostumus. Luokkiin II ja III kuuluvien kohteiden osalta on pyydettävä muinaistieteellisen toimikunnan lausunto.

Kohteiden merkittävyydessä kartoille on noudatettu luokitteluehdotusta. Myös kohteiden laajuus on alustavasti rajattu.

Yksityiskohtaista toimenpideohjelmaa jokaista kohdetta varten ei ole laadittu eikä kaikissa tapauksissa ole voitu arvioida, millä tavoin niitä voitaisiin tulevaisuudessa käyttää ja hoitaa. Tällaisten suunnitelmien tekeminen tapahtunee parhaiten omistajien, kaavoittajan ja muinaistieteellisen toimikunnan yhteistyön tuloksena. Kaupungin asema alueensa kaavoituksesta vastuussa olevana viranomaisena on keskeinen. Suojelukohteiden luettelo yhdistyy yleiskaavan muihin selvityksiin, etenkin luonnon-suojeluun ja maisemanhoitoon liittyvien seikkojen osalta.

SAVONLINNAN KAUPUNGIN YLEISKAAVA-ALUEEN SUOJELUKOhteiden LUETTELO

- 1/1 Olavinlinna
Kyrönsalmen Kyrönsaarelle 1475 Erik Akselinpoika Tot-
tin perustama linna. Linna on ratkaisevasti vaikutta-
nut kaupungin syntyyn ja kehitykseen. Se liittyy kes-
keisesti koko Suomen historiallisiin vaiheisiin ja si-
tä on pidettävä kansallisena muistomerkkinä.
HI, RI, MI
- 2/I Tallisaari
Liittyy kiinteästi Olavinlinnaan sekä historiallises-
ti että maisemallisesti. Alue ehdottomasti säilytet-
tävä viheralueena.
HI, MI
- 3/I/24 Riihisaari
Entinen valtion viljamakasiini, E.B.Lohrmann 1851-52.
Kuuluu lailla suojeltuihin rakennuksiin. Liittyy eli-
mellisesti Olavinlinnaan historialliseen miljööseen.
HI, RI
- 4/I/ Linnankatu
Linnankadun itäpään tontit I/17/5a, I/17/6, I/18/4a,
I/18/5, I/23/6, I/24/1 ja niillä sijaitsevat 1800- ja
1900-luvun puutalot. Alue liittyy yhdessä Riihisaaren
kanssa Olavinlinnan historialliseen miljööseen ja on
sen vuoksi pyrittävä säilyttämään yhtenä kokonaisuutena.
RII
- 5/I/24 Komendantin puisto
Liittyy yhdessä Linnankadun itäpään talojen kanssa Ola-
vinlinnan historialliseen miljööseen. Alue säilytettä-
vä puistona.
MII
- 6/VII Kyrönniemi ja Mallatsaari
Liittyvät kiinteästi Olavinlinnaan sekä historiallises-
ti että maisemallisesti. Alue pyrittävä säilyttämään

luonnonmaisemana.

MI

7/1²⁹

Kaupunsaari ja Uuraansaari

Liittyvät maisemallisesti Olavinlinnaan ja koko kaupunkiin. Varsinkin saarten pohjoiset ranta-alueet pyrittävä säilyttämään koskemattomina, uudisrakentamista vältettävä, saarien olisi säilyttävä virkistyskäytössä.

MII

8/VIII

Venäjänniemen rakentamaton kärkiosa

Liittyy historiallisesti ja maisemallisesti Olavinlinnaan ja kaupunkiin. Rakentamaton niemen kärki olisi säilytettävä luonnonmaisemana ja uudisrakentamista vältettävä.

MII

9/I/26

Nälkälinnanmäki

Kirjaston ympäristössä Ravintola Nälkälinnaan alkuaan kuulunut puistoalue 1870-luvulta. Tähän alueeseen on laskettava kuuluvaksi myös tontti I/26/1. Kirjastotalo, valmistunut 1960-luvulla, arkkitehdit Harjanne ja Suurla, on arkkitehtuuriltaan huomattava ja paikkaan hyvin sopiva.

RII, MIII

10/I/11/3 Olavinkatu 25, Savonlinnan vanha lyseo

Tiilirakenteinen uusrenessanssityylinen koulutalo. Rakennettu 1890, L.Gripenberg.

R III

11/I/11/6 Savonlinnan Pikkukirkko

Alunperin ortodoksinen kirkko ja sitä ympäröivä puisto. Kirkko rakennettu 1845, arkkitehti luultavasti L.T.K. Visconti. Savonlinnan kaupunkikuvaan historiallisesti kuuluva alue, joka ehdottomasti säilytettävä.

R II, M II

12/I/7/1 Olavinkatu 31

KOP:n Maatalouspankin konttori, eklektinen pankkitalo

vuodelta 1925 tai -26, tiilirakenteinen. samalla tontilla vuosisadan alun puutalo.

R III

13/I

Savonlinnan matkustajasatama

Y Erityisesti Savonlinnalle leimaa antava maisemallinen ja toiminnallinen suojelualue. Alue ollut satamana 1860-luvulta lähtien. Alue käsittää satama-altaan laitureineen ja rantoineen sekä Savonniemen kärjen ja Törninyörän saaren. Lisäksi satama-alueeseen liittyy kiinteästi Kauppatori sekä Satamakadun ja Rantakadun rajoittama alue. Satama-altaan ja -alueen eheyden säilyttämiseen pyrittävä, rantaviivan rikkomista vältettävä, samoin ranta-alueiden rakentamista valvottava.

M III

14/I/13/1 Kaurosen rautakaupan talo

X Yksikerroksinen puurakenteinen liiketalo 1800-luvun lopulta, Aug. L. Makkonen.

R III

15/I ,V

Pohjoispuolinen saaristo

a X Maisemallinen suojelualue, johon kuuluvat Vääräsaari, Verkkosaari, Sulosaari, Sireenisaari, Sireeniluoto ja Myhkyrä sekä niiden välinen vesistöalue. Alueen keskuksena vanha kylpylaitoksen alue: Vääräsaari, Sulosaari ja Verkkosaari. Sulosaareissa neljä huvilaa 1899, Vääräsaarella kylpylaitoksen Kasino vuodelta 1896, Jac. Ahrenberg, pensionaatti Vuorilinna vuodelta 1909 ja Huvila Suruton 1880-90-luvulta. Vanhojen rakennusten säilyttämiseen on kaikin keinoin pyrittävä, uudisrakentamista vältettävä, saarien olisi säilyttävä virkistyskäytössä. Maisemaan vaikuttavia toimenpiteitä, siltojen ja teiden rakentamista olisi valvottava tarkoin.

M III

16/II/12/2 Puistokatu 1, Savonlinnan ent. tyttölyseo

a X Yksityistaloksi 1896 rakennettu kivitalo, rak.mestari

Kustaa Loikkanen.

R III

17/II/12/3,4 Puistokadun kansakoulu, Puistokatu 3 - 5

Puurakenteinen osa rakennettu 1893, jatkettu 1902.

X Kivistä rakennettu osa 1926, arkkitehti Wivi Lönn.

R III

18/II/12 Tottintori ja Lehtosen puisto

Liittyvät läheisesti yhteen Puistokadun koulurakennusten kanssa ja muodostavat Haapasalmen läntistä

X rantaa hallitsevan maisemallisen kokonaisuuden. Tottintori oli kauppatorina 1800-luvun loppupuolelta lähtien ennen torin siirtymistä nykyiselle paikalle. Torin viereisessä ns. Lehtosen puistossa on Joel Lehtosen patsas, Wäinö Aaltonen.

M III

19/II/23/1 Savonlinna-Säämingin tuomiokirkko

Uusgoottilainen tiilikirkko, A.H. Dahlström 1874-78

X ja sitä ympäröivä puisto, jossa sankarihaudat ja sankaripatsas, Wäinö Aaltonen.

R II

20/II/16/1 ja 2 Sääminginkatu 6 ja 8

X 1905 rakennettuja jugendvaikutteisia puutaloja, A.F. Malmstedt.

R III

21/II/17/1a Säämingin kunnan virastotalo, Sääminginkatu 4

X 1800-luvun lopun eklektinen puutalo, arkkit. Seb. Gripenberg. Liittyy samaan kokonaisuuteen Sääminginkatu 6 ja 8 kanssa.

R III

22/II/17/1 Olavinkatu 47

Kansallis-Osake-Pankin Savonlinnan pääkonttori, 1911 Heikki Kaartinen, jugendvaikutteinen, kivirakenteinen, pankkitalo.

R III

23/II/2/11 Kaarlonkatu 3

X Savonlinnan sotilaspiirin eskunnan talo, ent. tuomio-

kapitulin talo. Rakennettu vuosisadan vaihteessa, tiilinen, rapattu, klassistinen rakennus.

R III

24/IX

Inkerinkylä

1945-46 rakennettu työväen asuntoalue, yksikerroksisia kahden perheen omakotitaloja, jotka on tehty Suomi-talo ja Soma-koti tyyppipiirustusten mukaan. Alue muodostaa sangen yhtenäisen rakennetun kokonaisuuden, minkä säilyttäminen suotavaa.

M III

25/XIV

Laitaatsilta

Laitaatsillan länsipuolella, valtatie n:o 14 pohjoispuolella 1788-89 sodan aikaisia taisteluhautoja. Valtatien eteläpuolella, Kokkomäellä myös samanaikaisia ja samantyyppisiä taisteluhautoja. Haudat nykyisin osittain täyttyneet ja metsittyneet näkyen maastossa kuoppina ja suurina ojina. Sen sijaan Laitaatsalmen itäranalla olleet tykkipattereiden paikat hävinneet. Laitaatsalmen länsipuoliset taisteluhautojen paikat ja niiden ympäristö pyrittävä säilyttämään rakentamattomina puistoalueina. Taisteluhaudat ovat muinaismuistolain suojaamia.

H II

26/XIV/11²³

¹⁴ Säämingin vanha hautausmaa ja kellotapuli

Paikka ollut kirkon paikkana ~~eskia~~ajalta lähtien. Ensimmäinen kirkko rakennettiin 1510, toinen 1723. Kirkko purettiin 1800-luvulla. Jäljellä oleva kellotapuli on rakennettu 1773. Hautausmaan ympärillä kiviaita. Alueen historialliseen ja maisemalliseen miljööseen kuuluu koko Kirkkonien alue (11¹⁵, 19) ja Poukkusaari. Tällä alueella olisi uudisrakentamista vältettävä ja maisemaan vaikuttavia toimenpiteitä, kuten teiden rakentamista olisi tarkoin valvottava. Pullinlahden ja Kirkkonien ranta-alueiden koskemattomuus pyritään säilyttämään. Tapuli ja hautausmaa H I

Miljöö M III